

**ССРС ГОСУДАРСТВЕННОЙ БИРЖИ МЫЗТИ
ЛАУРЕАТА М.С. ТОЛСТОУХОВ
УЛУУС БОЧУОТТААХ ГРАЖДАННИНА БУОЛДА**

Михаил Семенович Мугудай нэвчилэгийн Бүтээгдэнт алаашыгэр холхотгах баалынай дүнг кэргэнисэр 1932 сэл саас хүн сирин көрбүтэ. Адалар Семен Прокопьевич 1940 с. айаларэ Мария Семеновна 1943 с. аабуттаригэр кини түерт бииргэ төрөөбүттэргэн улаханнара 11 саастах үөл хаалбыта. Оролор бары эхэлэригэр Борокуонгай Бетүрүбүсэзэ нитилэн улаалпытара. Борокуонгай оронһор улаалхан уус, кыйайылаах-хоуулаах иһин этэ, Мугудай уонна Селэнг оокуолаларын маастардаан туттарбыта. Михаил эхэтигэр сүрүн көмөлөөһөөчү буолбута, ол иһин эхэтэ кинини оокуолаба ыппатара, онон үөрэгэ суох хаалбыта, үлэни-хамнагы үлүтүгэн тутан улаалпыта. Оччотобу тэя ороно айылланы кэлтэри алтылан, алаастарын тыатыгэр куобахаан, күөлүгэр кустаан байганайдах бүтүгү буолан балыстарын-быраатарын нититигэр эхэтигэр көмүтүрэх буолбута.

1951 с. очиготойбу М.Горький ашгын колхозка чилизминэн клирбит, үлэтин биографиятын хонуу араас үлэтингизни саргалзабыт. Колхоз сэдэлдгата хызымнылгээх, кыйгыгас эдэр килини 1952 сыллаарка сылгылытынанаабыта. 1955-1957 сс. Михаил Советской Армия кэкизтигэр суулуудалаан ытык килин тэлэбүтэ. Армияттан кэлээн ытык олорун доторун Анна Иннокентьевнаа көрсөн ыл буолубуттара, эдэр ыл олуксуйа 1958 с. Төлөйгө көһөн кэлбиттэрэ. Кэргэнэ сааһын тухары колхозка, советска сулуу көрөөччүкүнэ, чынныксытынан үлэтиэн пенсияга тахсыбыта. Үлөни ара тулпугт ыллар 7 обону күн сирин көрдөрөн көччөх тынан көтүтүлэр, оҕолор, оһолго түбөһөн хомолтолоохтук суох буолубут Николайтан уратылар, билигин тустаах үлэтиэх-хамнастаах ыллар.

Михаил Семенович 36 сүл устата сайынын буған, жылынын тонгон назар сылтылуынан үлзлзэн пенсияға тахсыбыта. Ол эрээрм, үлзлзит киһи тәһилбәт, хаһазыйыстыбатын көрөкөр, татыыр айылбатыгар сылдын кадрозай булунтунан үлзлзиер.Кини Сахэ сиригэр бастағы Социалисти-

чешкэй Үлэ Төрийа, биир дойдудлаах-
пыл Р.И.Константинов үтүе аатын
салгааччынан буолар. Сатаабатаҕа,
кыйабатыҕа диир суох. Бэйэтин олох-
хо тардыһытынан аабыра, суруйар-
га үөрэммитэ, үтүкээннээх суоллар,
ааттаах тракторист, сатабыллаах туту-
аачы буолбута, айаас-сыйнарас май-
гылынан дыһыҥо-сэргэҕэ сабулута-
ра, диирпэ ытыктабылынан туһанара.
Дээ, ол иһин Карл Маркс аатынан кол-
хоз ардактытынэ көһилиэннэ
мунууларын огторон ССРС Государ-
ственной биризмийэтин лауреата бо-
чуоттаах ааха түһэрэргэ көрдөһүүнү
дьоно-сэргэҕэ биир санаанан
өйөөбүтүр. Оһио бийиги Михаил Се-
менович 11 сыллаах улаатин түмүгүн,
1968 сылтан 1978 сылы киллэран ту-
ран, түһэрбиллэит. Сыралаах үлэ
түмүгэ чачы да чабылхай этэ. Ол кур-
дук, идэтигар баринилээх сыгыһыт
ити уон биир сый устата 870 бизэнт
ортугунан 85,6% төрүбү ылбыта, ити
иһингэр 5 сыл тукары сыгыһын 100 %
тыһынаах ииллэҕэ, 2 сыл 100%
төрүбү ылары ситислэҕэ. Ити бийиги
тыһыс айылҕалаах Сахабыт сирингэр
чачыс төрөдүүү үлэ түмүгэ буолар! Ол
да иһин Советскай Союз үрдүнэн баста-
аы миһэстани ылан, ССРС Государ-
ственной биризмийэтин лауреатын
бочуоттаах аатын ылан ылбыта. Ки-
ни опытын үрэтэ Москваппан, Саер-
дловскайтан, Томскайтан, Читаттан,
атын да наллым уобаластартан, Саха
сирин бары муунуктарыттан, он-
носор Монголияттан тийэс үтүс де-
легациялар кэлэ сылдыбыттара. Ми-
хаил Семенович бизэйдээн уһуу-
һалт-ииллэҕэ сыгыһыларын Саердловс-
кай, Томскай уонна Читинскай уба-
ластарга хаан атыастыгар ыһыллыта-
ра, киһи опытын тарбатымга сыл-
гыһыттар республикатаабы слеттара
буолулаабыттара.

Михаил Семенович ааттаах агитатор, пропагандист, общественник быһыытынан биллар, төрөөбүт кэһилиэгин, улуутун, республикатын дьыһаах патриота. Республикатыгар сылгы илтигингэр күүлэрбит кылаата сүдү уһаан, ордук сакка боруода сылгытын сайыннараҕа, дэлэтигэ. Инникитин быһыгы үөнөйдэрбит, специ-

алистарбыт, баай олутын салгыг үрэттикэлтэрэ. Михаил Семенович курдук бастыг салгыһыттар көрөн-харайан баччага дизри иддэ кэлбит саах салгытын бордуудуксуяатын суолта-күнэтэ улаатар, күүгин турар. Ону "Уралчы" ТХПК салгы этинэн бүтүн Россия, аан дойду таһымнаах быыстаткаларга ситиһинилээхтик кыттыла туорулур. Дьөнөгөй оҕотун дотор оҕостубут салгыһыт кииһи үтүө түмүктээх үлэтинэн нэһилиэгин, советун, улуунун экономикага сайдыытыгар үлээн кылаатын киллэрбитэ, улуус экономикатын ичинки кэскилгэр оҥукулу охсубута. Ити сындаҕаннаах, сыралаах, ол эрэри кэскилээх, кизэн, диринг ис хоһоонноох үлэтэ-хамнаа ССКП КК, обкомун, райкомун уонна Правительство таһымнарынан, бар дьуонунан үрдүктүк сымаламмыта, оһон биһиги, бииргэ үлэ-дэббит дьоно астынабыт, кизэн туттабыт. Михаил Семенович 1978 сыллааха Албан Аат орден 3-с степеннин наҕараадаламмыта, 1979 с. СССР Государственная биримсийетин лауреата буолбута. 1980 с. СР норуотун халыаһыстыбатын үтүөлээх үлэһитин, 1983 с. Мугудай нэһилиэгин бочуоттаах гражданынын ааттарынан бэлэтээммитэ, 1986 сыллааха Албан Аат орден 2-с степеннин кавалера буолта. Итини таһынан үтүс медаллар, ытыллетка, араас сыллар хыйыылаахтарын энектара кини түөлүн кызгэ-тэллэр. Быйыл 70 сааһын туолуутунан улууспун бочуоттаах гражданынын аата илгэрлиннэ.

Ытыктабыллах киһибитигэр-Михаил Семеновичка уонна кини тапталах кэргэнигэр, олохун артыһыгар, боҕо тымыгар Анна Иннокентьевнага, бары оҕолоругар-сиэттэригэр кытаанах дорукубуйаны, туйгун уэрэби, айым-чылаах үлэни, дэизэ-уоха үөрүүнү-көтүүнү, дысту-соргуну баҕарарым.

Егор Егорович ВАСИЛЬЕВ,
урууху Карл Маркс аатынан
совхоз директора, СР норуутун
хаһаайыстыбатын үтүөлээх
үлэһитэ.

МОСКВАТТАН КЫАЙЫ КӨТӨЛӨНӨН!

Кулун тутар 12–15 күннэригэр Москвада дойдутабар сүрээсэр “Мясная индустрия” дьэн норуоттар ийик ардыларынаабы форум уонна ол иһтинэн “Мясное дело” быыстатка Кыһыл площадь аттыгар “Манеж” дьэн Кини быыстатка саалатыгар буолан ааста. Бу сылга биир төгүл эрэ тэриллэн ыытыллар аан дойдутаагы эт онохторуларын идэттиир салаа профессионалларыгар аналлаах быыстатка. Маана Сир шарын араас мунуктарыттан — Германиятан, Словакиятан, Италиятан, Украинадан, Белоруссиятан уод. а. госуодарстволартан кыгыныылар.

Быыстапка программатыгар Россиятаагы "Мясной союз" сэбизтин председателэ, академик, Эт промышленноһун Бүтүн Союзтаагы научнай чинчийэр институт - директора А.Б.Лиссин, АХШ Тыа хаһаайыстыбатын бородууксуйатын экспорка сэбизтин Россияга, Украинага уонна Белоруссияга бэрэстэбинэлэстизин сэлалыаччыта А.Д.Давыдов у.д.а. даххаастарын иһиттибит. Даххаастарга этти оноруу салаатын сайыннарыы, бу көрүлгэ сана экологическай ыраас технологиялары баһылаһын, оборудуулары сактардыы, сертификация уо.д.а. атын элбэк болпуростар таарыллынылаа.

Форум, быысталкалар быыстарыгар элбэх конкурстар аһытыллынылар: "Россия бастын эт бородуксуйата", "Эт бородуксуйаларыгар бастын упаковка уонна этикетка", "Сыл экспортера" ... Оттон эти сулуууга, обалышчытарга эниэ курастарына, конкурс аһытыллына.

Маянык олус үрдүк таһымнаах аан дойдугаагы форумна республикатын бийиги уластулг "Чурапчы" кооперативка кыттар чыстээнэ уонна Быысталкаларын ситиһинилээх аргыһынан. Ол курдук, "Россия бастын эт бородуксуйата" конкурс номинацияларыгар убаала быһааныт этигэр иккө үрүт кемүс уонна бороонса медаллары ыллыбыт, анал Диплоннарынан наараадаланыбыт. Кооператив үлэһиттэр, чуолаан киин директора А.Т.Ноговицын бу курдук улахан быысталкаларга кыттыы, таргылтээ, улууска эрэ буолбакка, республика үрдүнэн үүнүргэ-сайдарга олус наараадалаах эбит диин бэлиэтиибит. Тоҕо диэтэххэ, бу кэлин кэинэ сылгы, "ша этэ, холостерина аһыах буолан, экологическай өттүнэн ыраас, олоһи киһи доруобуйатыгар туһалааба бүтүн Россия үрдүнэн дакастатанна. Быысталка стандарты таһыгар наараада туттарыгар Б.Е.Гутник (А.Б.Лисицын солбуйааччыта): "Кооператив директора А.Т.Ноговицын бэ эбит, олус сыаналыыр килиһит. Өссө да атын астарда абылын", — диир тоһо олоон эттэ. "Чурапчы" кооперативы үлэтин туһунан соторутаагыта Россия Киин телевидениятын кытта бэйэрэн туралар.

Онон Москваттан эмиз бигр улахан аан дойдутаабы дьаһалга кыттан, билиниини ылан, инники үлэбитигэр эрэлбит, тирэхпит-күүһүрэн төнөнүбүт.

Е. ВАСИЛЬЕВА,
кооператив технолога, бытстанка кыттылыздар.

СУНТААРТАН ҮНҮС ДЕЛЕГАЦИЯ

«Чуралчы» кооператив оныг атастах зангийн 2-3 жиллалга республика араас улуустарыгтан элбэг делегациял кэлэн барар. Ангардас бу сылга жиран баран нннз Верхониснхитан, Өлүхүмэтгэн кэлиталин сырыт-тылар. Сунгаар улууһуттан ангардас быйыл үнүс делегациял кэллэ.

«Сандал» ГҮП-ын «Күндэйн» бөхөөлөгчтэйг «Күндэй» СПКХ үзэсгэлэнтэр баазлар. Кинилэр «Сандал» ГҮП директорын солбуйлагчы В.Х.Иванов сал-лан аяалыг, балдыгтар истржигар—технологтар Л.А.Матвеева, Е.И.Коро-това, электрик-инженер А.В.Степанов хо да.

Бастагы көрсөтүү «Чуралчы» кооператив директору А.Т. Ноговицын кабинеттер буолла. Андрей Тимофеевич малдыктарга салайар тэрилтэтин тулунан билгиленирдэ. Ол көңүлүн делегацияны кооператив специалистарына сыахтарын сырытыннаран үлэни-хамныы көрдөрдүлэр, олохтарынан каластатылзо.

Бирэвхтэн сүлдээр Үндэстнээр кооператив үлэгтнээр улаханнаж астын, элбэи билэн-көрөн усина ону аны мизстаа, бэйлээрнээр тийнэн олох-туурга, туһанарга снאלлаах айанга туруунулар.

«СО» общ.корр.

ЗА ЩЕПКИ МЫ ПЛАТИМ

ВЛ-110 кВ Якутск—Хандыга протяженностью более 400 км проходит большей частью по лесничьей местности, а это сотни километров просеки. Просеки интенсивно зарастают, их необходимо периодически расчищать от подраста, что вынуждает привлекать большое количество техники и людей. Если тракторной техникой районы электрических сетей хоть скудно, но обеспечены, то с трудовыми ресурсами очень большая проблема. Своих кадров в обрест и на такую трудоемкую малоквалифицированную работу руководство РСХ направить большое количество работников просто не может. Иначе придется оголить основной фронт работ.

На зачуженных просеках подрастающий молодняк, касаясь нижних проводов, ведет к короткому замыканию и лесным пожарам. Ежегодно персонал РЭС тратит время на неплатовые обходы, выявляя места замыка-

ний и обрывов проводов и их ремонт. Все это время линия, как правило, по 2-3 дня простаивает в отключенном состоянии преимущественно

ванно в летне-осенний период-период наиболее активного роста молодой поросли. В аварийное время в работу включаются дизельные электростанции. Население перемену источников энергоснабжения может и не замечает, на тарифах это не сказывается, но энергетикам работа дизельных электростанций обходится в очень большую копейку. Один литр дизельного топлива стоит 12 рублей, за сутки одна дизельная станция в среднем потребляет от 6 до 100 тонн топлива.

В период аварийного отключения один улус снабжает электроэнергией 4-6 дизелей, а протяженную ЛЭП-110 кВ, проходящую по территории четы-

рых улусов, обслуживают четыре района электрических сетей: Майинский, Чуралчинский, Таттинский и Томонский – вот и посчитайте расходы. Нелегко представить во сколько обходятся 1 кВт электроэнергии, выработанной дизельной электростанцией. С этого года компания "Якутскэнерго" находит дизельное топливо в полном объеме за свои крошечные (без правительственной дотации), с большим напряжением, изыскивая средства. Как известно, все энергетические компании испытывают дефицит средств из-за должников и наша компания не исключение. Поэтому на расход топлива введен жесткий лимит, затраты же на работу резервных источников электроснабжения многократно не соответствуют утвержденным тарифам. И чем больше будет аварийных ситуа-

ний, тем больше энергетика истратит запасенного дисталлина, которое согласно отпущенным лимитам никто не восполнит. А это значит, что мы, энергетики, вынуждены будем вводить ограничения вы, уважаемые читатели, знаете.

Чтобы не возникали такие негативные ситуации и приходится в порядке просек в кратчайшие сроки, а мы обращаемся к вам, уважаемые соседи: деловым и взаимно выгодным предложением: мы, Центральные электрические сети, приглашаем вас в индивидуальном порядке заключать с нами договоры на раскыстку просек из расчета от 15 тысяч рублей за гектар очитаемой площади. Положительный опыт сотрудничества с жителями сел Сымах и Хоробут Магичо-Кангалаского улуса имеется. В прошлом году а

августе-сентябре с нами были заключены договора на сумму около 150 т.р. С помощью населения очищено почти 10 га проток, 22 км береговой полосы.

Работа заключается в ручной рубке кустарника, подборе заломленной бульдозером поросли. В отношении техники безопасности при соответствующей инструкции она вполне выполнима. Семейную копилку могут пополнить и пенсионеры, и старшеклассники, и студенты, и все, кто пожела-
ет.

Чтобы стать настоящим подрядчиком необходимо обратиться к начальнику района электрических сетей по месту жительства, а там, как все известный Э.Хиль: "Эге-гей! Привыкли руки к топору, и только сердце не предвзято докторам, и только неолга поет по вечерам."

Т. СЕМЕНОВА,
ответственный работник
пресс-центра ЦЭС.

(Материаллар кэндиан-
тар Саргыдаев А.Р., Аммосов
И.Н., Ноговицын А.Т. билим-
дизер фонддарыттан төлөн-
мүз).

ТУС ҮЛЭНЭН ДҮАРЫКТАНАР ҮЛЭНИТТЭР РЕСПУБЛИКАТААБЫ ПРОФСОЮЗТАРЫН (ПРИТ) ӨНГӨЛӨРҮНЭН ТУҢАНЫН!

Кини тарилта үлэнигтэрин хамнастарыгтан тутулар усунуостарынан үбүлэнэр, булгуччулаах государственной социальнай страховканын дүарыктанар. Икхино — профсоюзтар Саха Республикаатынаабы холбоһуктара (предс. А.А.Логонов). Профсоюз чилинэ талан ылбыт социальнай программаттар килларбит усунуоһунан үбүлэнэр, добровольнай социальнай страховканын дүарыктанар. Биһиги бу тарилта састаабыгар кирибит.

гэр олобуран куруутун кэтир, сайдар. Устаал быһытынан хас биридди чилин бэйэтин этиитин киллэрэр быраалтаах. Бэйэтин бэйэтэ үбүлэнэр тарилта быһытынан профсоюз кирибит харчыны ийин ахсын манньк тылар: үс ымыгтан биридди фонда угар, атынн профсоюз чилиннар-ригэр социальнай көмөтө быһытынан персоналифицированной лицензой смета-рыгар муһунар маркетин-говай схеманан түһэр.

"Хихари" турфирма (сал. М.К.Андреева) нөгүе илигити дойдугарга чэпчэти-лээх эмтэниини тарийи ки-ираллар.

3. "Уорактаэһин" программа, кириин усуну-ос 900 солк. Абитуриеннарга чэпчэтиллээх бэлэмнэни курстарын итиниз омук тылын үөрэтигэ араас кур-стары тарийи.

4. "Ас-үөл программа-та". Кириин усунуос 600 солк. Чэпчэтиллээх астары-нан итиниз курдуктар икхи

ХАЙДАХ МАХТАНЫАХТЫН БИЛБЭПТИН

Хас да сылаарыта мин үс олобут, кырдараас ийэбин кыт-та Чураттыттан Дьоксуускай куоракка келэн кирибитим. 6 йа-дээх оҕо поликлиникатыгар педиатр-врачтан үлэнибин. Сайсарыга 18 кв. метр иккэнээх, саас аайы муостатын аны-гар уу киллэр мас дьаһаа олобулутт. 2000 сыл атырдыах ы-ыгар Айфиса Георгиевна Полованна көрсүбүтүм. Кини мээкэ ПРИТ дьон общественинай профсоюзнай тарилта баарын, онно дьаһа ыларга көмөлөһөр программга үкүлүрүн сипилии кэпсэ-эбитэ. Мин беркэ санааран онно киллэримин, 2001 сыл ыам ыйын бүтүтэ 300 тый. солк. социальнай көмө ылбытым. Ий курдук кэм ийинэн Логонов уулуссага үлэбиттан уонна оҕолорум оҕолорунан чугас таас дьаһаа үс хостоох тупса-рыллыбыт планировкалаах квартира атылаһабыт. Оҕолор-ум, ийэм, бары аймактарым үөрүү бөдөтө! Биһиги ити ыл-быт көмөбүн бырыһыана суох төннөрө сылдьабын.

Бу ыарахан кэмгэ дьонго-дьонг чачын көмөлөһөр тарил-та эбит, хайдах дьон махтанаахтын (мэхэһэ сылдьабын. Му-гулайга оҕолор балтым М.Д.Васильева минигиттан истэн, профсоюз нөгүе таас дьаһаа бири хостоох квартираны алы-ынаста. Оҕон биһиги аймактар өттүрүттэн бу профсоюзнай тарилтага барба махтал буолуктун!

Вараара Афанасьевна ЗАХАРОВА.

чыйы, медицинский страхо-вание, социальнай страхо-вание курдуктарга)эбии аль-тернативнай, добровольнай социальнай хайыскалар ирдэбилэ. Общественинай тарилтэлэр үлэзиргэр болҕомто, өйөбүл күүһүрдэ, ол туһунан соторулаахыта РФ Президентэ В.Путин кыт-тылаах гражданский форум ситиһинилээхтик үлэзэбитэ буолар. Биһиги республика-быгар бу хайыскага үтүс тэ-рээһиннэр ытыллылар, ол курдук муус устар ый 14 күнүгэр "Государство—биз-нес—общественинай тарилтэ-лэр биригэ үлэзэһиннэрэ" дьон республикатаабы дьаарбаһа-конкурсу буолу-октаах. Государствонь, олох ыарахаттарын киригитсэ-лээһиннэр, эридиксэһинни-нэр аһа муһурданамакка, байэбит күүспүтүн, өйбүтүн-санаабытын түмэн олохтунан байэбит тутсарыныт—бу ПРИТ сүрүн хайыската.

Чурагы улууттар ПРИТ филиала тариллэн, онно председателин дьонго-сэргэ бэркэ биллэр, ытык-табылланан туһанар Л.Д.Ба-рашкова биһиги президиум-мут биһиргэтиһиннэр аһаан үлэтин аһыттыт сыл күүһүтүн сабалаабыта. Кини үлэтин түмүгэр күн бүгүгү турутунаан Чураттыттан тобус дьаһа кэргэн дьаһа-ла, хас да кини "Дору-буя" программанан туту-канан туһанар буолла. Биһиги профсоюзтун үлэтин ити-

ризаиргиир буолуохуна, ити филиалтан, Любовь Дмитриевнага эбитэр Дьоксуускай куоракка Ярос-лавский уулусса, 30/1, 3 кв. аадырыска кэлэн билсинг. (Тел. 44-63-27, 44-51-95, факс: 44-63-27, пейджер 49-12-12, аб. 774).

ЫТКТАБЫЛЛААХ ЧУРАП-ЧЫ УЛУУХУН ОЛОХТООХТО-РО, аһаах үлэзиргэр-хай-насытыгар ситиһинилэри, кытаанах доруобуйаны, дьолу-сэргүнү, байылыат олоһу баһарабыт.

Аграфена БОРИСОВА,
СР Тус үлээнэн дүарыктанар үлэнигтэрин республикатаабы профсоюзтарын (ПРИТ) Президиумун председатели.

Хайыскаларга:

1. ПРИТ учредителлэрин Сэбиетин председатели, РФ үрдүк үөрэхтэһингэ бочу-оттаах үлэнигэ, профессор, инженерной-технической ин-ститут проректора И.С.Сле-цев.

2. Президиум председа-тели А.М.Борисова кэргэни Светлана Васильевны уонна СР народнай артистката Ма-рина Полованна кытары.

3. Президиум Чурагы-таабы филиала нэһиликэн-эни кытары көрсүбүтэ. 2002 сыл, тохсунньу.

4. Чурагы сэлэһиньэтин олохтооһо М.ЕГОРОВ дьаһа атылаһаага сертификат ылар үөрүүлээх түгэс.

ОЛОХ ЫАРАХАТТАРЫН ЭРЭ ЭРИДЫЭСТЭЭБЭКЭ, БЭЙЭВИТ КҮҮСПҮТҮН, ӨЙБҮТҮН-САНААБЫТЫН ТҮМЭН, ОЛОХПҮТҮН БЭЙЭВИТ ТУПСАРАБЫТ ТУҢУТАР!

Тус үлээнэн дүарыктанар үлэнигтэр республикатаабы профсоюзтара (ПРИТ) 1999 с. балаһан ыйын 27 күнүгэр СР Юстициятын министр-ствотыгар государственной регистрацианы барбыта. Би-ир сыл ийигэр республика улуустарыгар кизгэ сэгээр-ини ылан, тэнийэн, 2000 сыл ахсынньы ый 3 күнүгэр рес-публиканский профсоюз бу-ола улааллыта.Бу тарилтэни сэттэ киһиттэн састааһаах учредителлэр Сэбиэттэра са-дайар. Председателинэн РФ үрдүк үөрэхтэһингэ бочу-оттаах үлэнигэ, профессор, ИТИ проректора И.С.Сивцев үлэлиир.

Биллэрин курук, респу-бликаа икхи улахан профсо-юз баар. Бастаһыта — туту-ла суох профсоюзтар федера-циялара (предс. С.С.Сосин).

Профсоюзтар икхи көрүгүнэн идэлэринэн ити-энэ оҕолор сиринэн тарил-лаллар. Общественинай тарилтэ буолан туран, туһаан-наах сөкүөнүгэ (холобур, профсоюзтар федеральнай Сөкүөннэригар уо.д.а.) олобулар. Биһиги дүарык-танар үлэбит СР профсоюзтарын Сөкүөннэрин 1994 с. Ил Түмэнинэн биһиргэтиллбит 23-с ыстатыйатыгар олобулар, мань сэркэ проф-союз ийинэн биһиргэтилли-бит Устаал, коллективнай ду-огабар, араас социальнай Программалар, балаһыан-налар биһиги профсоюзтуттар чилиннэниэн кирибиттэр көмүскэллээх буолууларын хааччыллар.

8 социальнай Програм-малаахпыт, кинилэр ис хоһоонноро олох ирдэбили-

Дьон ылар социальнай көмөтө харчыта нолуоктаи-мат итиниз нэһилиэстибэ быһытынан бариллар. Ки-рибит үл президентум, реви-зионнай уонна дьаһа-уот ко-миссияларын, ЯРОП (Саха сиринээги профсоюзтар хол-боһуктарын) өтүлүрүттэн мэлдьи контуруолга тутулар.

Бу социальнай Програм-маларбыт, муһунар (на-копительнай) мартетинговай схемабыт интеллектуальнай санаабыт ылан тулар. Ол курдук, 2001 сыл тохсуньу ый 27 күнүгэр РФ промыш-ленности, наукаа уонна тех-нологияларга министерство-ларын, "Росинфорресурс" ийинэн үлэлиир Санкт-Пете-рбурдаабы Научнай-техничес-кай информационнай Киингэ авторскай быраабы ылан турабыт, онно эһиги курдук системанан үлэлиир тарилтэ Россияга суох дьон биллэммиттэра уонна үлэби-тин олус сэгээрбиттэра.

СОЦИАЛЬНАЙ ХАЙЫСКАЛАР ПРОГРАММАЛАРА:

1. "Социальнай ха-рыскаллаах буолуу", ки-риин страховой усунуоһа 600 солк. Государствоттан ылар пенсия тийибит буолуларын, "Эрөл" дьон государствен-най суох фонда (сал. Ф.Ю.Луковцев) эбии пенсия муһуоһа итиниз оһолтон страховкаланыаа сеп.

2. "Доруобуяа уонна сыныалаһа", кириин усуну-ос 2800 солк. Доруобуяа бол-туруолуттар араас өгөлөрү, курстары чэпчэтиллээх тэ-рийиин, "Аргисмедстрах" уон-на "Сахамедстрах" государ-ственинай страховой компе-ниялар медицинский про-граммаларынан туһаны,

ардыларынаабы "Тиррека-ча" дьон фирмага сөһүлүлү-бүт аһа-үөлү харайыһа, аһаһа илдэ сылдьарга олус табыгастаах иһитинэн хааччыллар сыллаах.

5. "Мин дьаһа кэргэ-ним", кириин усунуос 1818 солк. Манна сүрүмүнү бол-туруоһа, психолог, сексопа-толог уо.д.а. курдук араас специалистар өгөлөрүтэн туһаныны сэргэ сыныалаһа бизнэрдэрин тарийи ки-ираллар.

6. "Айар үлээнэн дүарыктаным". Кириин усунуоһа 3066 солк. Культу-ра, спорт, искусство эйгэти-гэр үлэлиир, дүарыктанар дьонго көмөтө быһыты-нан үбү кэс биэрэн талаанна-ра сайдарыгар үктэл онторор сорукаах.

7. "Дьаһа кэргэн эконо-миката", кириин аһаас 6132 солк. Ыарахан сынала-ах табаардары, техниканы, мизбали, музыкальнай аппа-ратураны уо.д.а. атылаһа-га көмө харчыны кредиткэ бириин.

8. "Олорор дьаһа усуну-обуйатын тупсары" программаа кириин усуну-ос 9270 солк. Бу хайыскага кулууттар үлэлиилэр. 50 000—300 000 солк. харчыны дьаһа атылаһаага көмө быһытынан төнүнэрэр усуну-обуйаага иэс бириин. "ВДВ-недажимость" дьон риэл-торскай фирманы (сал С.Ф.Иванова) кытары сөһүнөн үлэлиибит. Биһигиттэн ылбыт үбүтэн дьаһа Дьоксуускайга эрэ бу-олбакка, атын да улууска атылаһаах сеп. Сылан ордух эрэ кэм ийигэр 69 дьаһа кэргэн дьаһа атылаһаа.

СР Правительствотынан тариллибит социальнай хай-ыскаларга (пенсионнай хаач-

МАХТАНАБЫТ

Биһиги Дьоксуускай куоракка кириэн олохсуйбулут 20-тэн таһа сыл буолла. Ол туһаа тоҕору хааччыллы-ылаах дьаһа ыларга учураакка турабыт даһаны, ол дьаһа-лабыт ууга суруллубут суол.

2001 сыл саас ыам ыйыгар ПРИТ туһунан билби-пит. Кини сыалын-соруун, үлэтин-хамнаһын кытары чугастык, ийгэн-тоҕон билсэн баран, маһаар болтуру-ослут дьаһа буолан, "Олорор дьаһа усунуобуйатын туп-сарыны" Программаа кирибилпит. Усунуослутун түргэник төлөһөн сатыныи ыга кредит ылан, билитин саһа киллэрэри тулар дьаһа тоҕору хааччыллылаах квартираны ылан эрэбит. Манньк түргэник дьаһа-экипит дьаһа түһээн да көрбөт этибит. Оҕон билитик бу тарилтэга маһаалыт муһура суох. Маһан ордух куо-рооһа бырыһыана суох кредит биэрэр тарилтэ баарын билбэппит, бу профсоюз үлэнигтэра дьон туһугар дьаһа-экипит кыһаллан, бириэмэлэрин хайыскаабаа, профессиональнайдык үлэлииллэр. Хаһан баһарар тийиэхэ, үөрө-көтө көрсөи, ыһаа-кэргэн сүбэлээн юһини аһыннарар ыһаа кэпсэтиллэр. Ити ийин са-лайаччы Аграфена Михайловнага уонна бары үлэниг-тэра инникитин бу курдук таһарыһаах үлэни, үчүгэй доруобуйаны, дьоллоох олоһу баһарабыт!

Махталы кытары Чураттыттан төртүтээх ХОННАР дьаһа кэргэттэра.

ЭБЭРДЭМНЭНИ

Күндү баштыбын, адымийбитин, аймактын, үлэ ветеранын, Чуралчы салинныэтин олохторун Ульяна Егоровна МАКАРОВАНЫ үлэ агадаах үбүлүйүмүн сүтүктээк байыт сүтүрүөн турарым ич сүрдүн ичиник, истиник эбэрдэмнени!

Салкы күн күрдүк сылаас, сымабас майгылаах, үлэ үлүгүр сыйдыр үлөкөн дым кэргэн тапталлаах ийэлик, эбэтин өсө дө кырдырга кыйытарбаа, ылдыры билбөөк үлэли-хамсы сыйдыртар, оолорут, сиэнниг тустарыгар дылу-соруу оройуттан тулугуу олох аргынынын Галымын үлүг дьоллох олох олохтор, кэчээр ичкелерин кэчээрлик тэрийсэр, аймак-биз дьонтор күс-хамы буулаах, сүбүт, атамарай сыһынаах кийинитин доруубай буах, үлүн үлөкөн дым алымыт.

Биргэ төрөөбүттэрин, аймактарын Шамаевтар, Ноговицыннар, Колосовтар, Ноговицыннар, Соловьевтар, Афанасьевтар, Левиннар.

x x x

Күн-күбү ийэбитин, тапталлаах кэргэним, айбүс эбэ-битин, үлэ ветеранын, Одуулуун нэһилиэтин олохторун ЕГОРОВА Аграфена Федотовна 70 саахын туолар үөрүлөөх күлүгүн үрөн-көтөн истиник эбэрдэмнени!

Күндү кийиниттар күн сирингэр баар бары үлүгүн, кэрэни, үтүөнү, дьонун доруубуйа баарабыт, кырдыры билленим, кыпалбаа ыларыма. Эн билкээ өрүүн субаллиамалы, кэмелелэ олох дьон баарабыт бастыгы, алыспыт үтүөтүн элэбит. Бийиги устубат тапталыт, сылаас сыһыма-мыт айыгыт мэдэи арылаахын.

Кэргэнниг, оолорут, кийиниттарин, күтүттэрин, сиэннэрин.

в Спорт

ОДЬУЛУУННА
АТ СҮҮРДҮҮТҮГЭР

Соторууабыта кили эрэ сүргэтэ көтөбүлүк, чуумпу, ылаагы ыч-ыраас күнгэ Одуулуун олохторун Мороллой эбэ кылган муууттар мууунулар. Аан-даам тымны аһан - сандал сааһы көрөс бастаах көр-нар сааланна. Алгычтынан аһах туттаран туран Тымны Оронору атааран, сасык кыи билкээ кылаах кыргыттар эбэрдэлэрин дьон дьон аһынына, эрээк көрдөх ооннуулар, аһы-эргэн, түлбэлэринин сылаас аһылык тэрилинэ.

Ол кэиниттэн Одуулуун нэһиликэ турттанна 70 сылаах үбүлүйүмүн саах аттарыгар бийрийдилээн сүрүү күрбэ сааланна. Уон түлүмүк-тээк сүрүү олох тэрэиннээхтик барда, туох да дэңгэ-оһоло, мөкүөр-балысыта суох, дын спорттивнай хатыһылаах сүрүү буолан дьон-сэргэ сүрдэбин дьон аһынына. Хас түлүмүк аһын урууку колхоз-совхоз сааһтан сыгыһытаабыт кырдыртар С.А.Матаев, Е.Е.Калитин, С.М.Седельцев, Д.Е.Константинов, Е.С.Боканов эбэрдэи көбүлээн турорбут анал бийрийдэр оонноһон. Саамай үлээн бириини - 15 күлү бүүдү кылары бири убаһаны туруоран, Тайба б/х-та сөрдөрдө. Оттон олохтоох дьаһата нэһилиэти республика тийэ атырдыт Сынж үтү атыгар саамай үлүн дистанцияга өнгөх телевизори

туруорда. Бу бириини хаһаайынан, олохтоохтор үөрүктэрин ичин, өрөкөн дьон 10 саахыт байаһарин аттары буолла. 800 м сиргэ ынырдыахтар сүрүүтэригэр элэптарынан Дьэргэ, Сулус, Ылык, Сиксир, Куорун дьон Одуулуун аттары бастааһын. Байылыыт аттары 1600 м дистанцияга Тамайар (Одуулуун) уонна Арғыс (Дьэбдиргэ) кыйыны өрөһүйүн биллилэр. 1000 м Сарык (Одуулуун), 2400 м Хочун (Мугудай) тэңнээхтэрин буулаһар.

Уопсайынан, бары старка сүрүү аттар тэңгэ туһан байаһарин кыһтарынан уонна бэлэмнэрин кыһыны сипсиптээр көрөһүннэри аһынына. Арый икки түгэнгэ бастаан испит аттар халыан хааланнар кыйыны тиксиптээр хомолтоох. Ол эрэри оһун эмээ туһа талаан, баат, бириитэ буолла, кимнээк эрэ үкүүлэрин хамсаптаа.

Бу үлээн түлүгүгэ спонсордун көмөлөсүт булаары турар быбарга улуус баһылыгар кандидаттар А.Т.Ноговицын, А.Р.Сарыдаевка, улуустары кэчээрлик тэрийсэр, Маарыччаа - Ю-га, Уйеу-га итиннэ үлэ аһаһыт кырдыах сыгыһыттарга нэһиликэ дьонун сүргэтин аһыттан махтал тылаарин элэбит.

Бүтүр СИВЦЕВ, Одуулуун.

АТЫЛЫБЫТ

Мындаавайыга 1986 с. тууллубут сааһаһынаах 13х8 м лафет дьэни (сааһаһына 7 м). 3,5х3,5 м баянык дьэни. Сыаната-6 тыл, солк. Билсэр телефоннар: Чуралчыга - 41-981, Мындаавайыга - 29-332, 29-393.

x x x

BA3-21063 («Жигули») автомашина. Билсэр тел. 25-513 (Болтоно).

x x x

Сибиниы оолорун (6 ыйдаахтар). Билсэр тел. 42-487.

x x x

1996 сылаах «Нива» автомашина. Билсэр тел. 41-101.

АТЫЛААБЫТ

3 кубометр нэбрезной 4 сантиметр халынаах муоста майа буолар тийт халыны. Билсэр тел. 41-106 (үлэ маһын кэиниттэн).

СҮТҮКТЭННИБИТ

Смирников Август Викторович аатыгар бариллибит докумуоннаах кыһыл лапка сүтэ. Ким бүтүт маһага Чуралчы сал, Западнай үл, 20 №-гар биллэрэригэр көрдөһүн. Тел. 41-006.

МАХТАНАБЫТ

Таптыр адымийбит, аймакты, Чуралчы салинныэтин олохторо, улуус боһуоттаах гражданын, СР норуотун хаһаайыстыбатын үлөһөх үлэһитэ, социалистический үлүт туйгуна, тыл, үлэ ветерана ПЕРМЯКОВА Варвара Прокопьевна маһаһынык ылдыан күн сириттэн барытыгар күтүрүмүтүн үлэһитибит уонна тийэх суолугар атаарарытыгар күс-хамы, суба-ама, өйбүл буолбут, сүрбүт-көпүт, бары өттүн көмөлөсүт улуус баһылыгы бастаах олоһууаһытыгар Мишкин П.Н., улуустары статистика отделын начальнигар Пермиков В.Т., социальная көмүскэл управлениын начальнигар Никитин С.И., ветераннар сибистэрин председателигар Барашкова Л.Д., киин баһына терапевтической отделениын сабиадиссэйгэр Кузьмин Г.Э., терапевтар Оконешникова Е.С., Неустроева А.Г., хирурдар Кузьмина Н.Н., Гоголев В.А., чугас аймактарытыгар, малларыгар, табарыстарытыгар, үлэһинээхтэригэр барба махталытын тирдэбит.

Эһизэ ыарык ылласпатын, кулурбан тыттыспатын, үлүн үлэһээк, доруубай, дьоллох-соруулаах буолуң.

Биргэ төрөөбүт адымийдэрин оолоро, күтүттэрэ, кийиниттэрэ.

x x x

Таптыр кэргэним, абабыт, эһэбит, үлэ ветерана, Болугур бөлүөлөгүн олохторо ХАРИТОНОВ Петр Петрович үлүн ыарахан ыарыттан оһуһу 21 күнүгэр 63 сааһыгар олохтон туорабыт ыарахан күннэригэр куус-көмө, өйбүл буолбут бырааттар бары Петровтарга, Харитоновтарга, Степановтарга, күтүөлүгүгэр Федотов Н.А., таайытыгар Софронов Е.Р., адымийдэригэр Попов Р.И., Харитонов Е.П., Местников А.Д., Пудова М.Н., урут биргэ үлэһээбит тэриитэтин салайааччыларыгар Ефимов А.Ф., Федотов Н.А., Ама улуһун, Чуралчытаагы РС Салайааччыларыгар Носов А.В., Лазарев М.А., Барашков Ф.Ф., Кардашевский Г.Г., Сысольгин И.С., буорун үлэтигэр субэлээбит, көмөлөсүт чугас ылбытыгар Игнатев Н.Н., Чичигинаров В.П. сирэйдээн Чуралчы орто оһулатын биргэ үөрэммит истин дорулоругар, үлэһинээхтэригэр Артемьев Г.Ф., Михайлов Н.Г., Ядрикинский И.С., Дьячкова Э.П., Аверинская В.Д., Николаева В.И., Дьячкова В.П., Носов И.И., Егоров Г.Г., Дьячкова М.И., Носов Т.В., Смирников Е.А. дьэ кэргэтигэр, Игнатев С.Н. салайааччылаах түлбүт бары олохтоохторугар, «Ымын».

«Туоракчаа» үлүһээннар коллективтарыгар, абабыт күн сириттэн барыар дьэри оһуун иһин оһуспут, эмтээбит Ама участковой баһыһатын коллективтар барба махталытын тирдэбит.

Тапталлаах абабытын убаһаан, үлүтэйдик санаан тийэх суолугар аттарытыт нэһилиэтин бары олохтоохторугар, ыраактан-чуластан кэлбит бары табарыстарыгар, аймактарытыгар махтал тыларыт этэн туран, ыарык ылласпатын, өлүү-сүтүү эңгэрдэспатын, дьол-соруу эрэ тоһойду дьон баа сааһаһытын тирдэбит.

Кэргэнэ, оолоро, кийиниттэрэ, күтүттэрэ, сиэннэрэ.

БИЛЛЭРИЛЭР

Муус устар 5 күнүгэр Чуралчы салинныэтин Ленин болуосаһыгар күнүс 14 чаастан Чуралчы орто оһулатын 130 сылаах үбүлүйүгэр аһаһаах кыһыны аттарык быһаһыныма ытылаар.

ПРОГРАММА:

1. Выпускников парад (1963-2001 гг.) - биэтин сыһын кэчээр кийри.
2. Маһаһы кыһаас оолорун эбэрдэлэр.
3. Выпускников эбэрдэлэр.
4. Концерт.
5. Кыһыны атарык церемонията. Спорттивнай күрэх (остуолбаа ытты, күнэт тардыһыта), ооннуу-көр, аһын-тутуу, фэйерверк.

Салаһык олохтоохторун, ылдытырын кэчэн көкөөхтүк кытаргытыгар ыгырабыт!

Чуралчы салинныэтин дьаһалтата.

xxx

«Чуралчы-лос» муниципальная унитарная тэриитэ сыйаһык баһыһынан саһаан аһыһыт, Сыаната 1 кубометра - 120 солк. Саһааны дьэригэр аһаан билсэр, Ким маһылар 42-464 телефонга саһаһыта түбөрөт.

БИНИГИ ӨНӨВҮТҮНЭН ТУАНЫН!

Чуралчы - Дьоккусай - Чуралчы маршрутунан күн аһык дьону таһабыт. Сымабас кыриһтиллээк. Билсэр тел. 42-327, 41-428.

Чуралчы - Дьоккусай - Чуралчы маршрутунан дьону таһабыт. Сымабас кыриһтиллээк. Төһөтөн, Мугудайтан дьону ылаһын. Билсэр тел. 42-292.

Тапталлаах кэргэним, абабыт, эһэбит, тыл, үлэ ветерана, Мугудай нэһилиэтин олохторо

СИВЦЕВ Дмитрий Егорович

үлүн ыарыттан бийиги кэчээбиттэн туорабытын, дьириник курутууһун туран, бары аймактарыгар, үлэһинээхтэригэр, билэр дьонугар иһитинэрбит.

Кэргэнэ, оолоро, сиэннэрэ.

Кутурбаннар тирдэллэр: -Нэһиликэ олохторо, тапталлаах абаһа, эһэлэр, тыл ветерана Сивцев Дмитрий Егорович олохтон туорабытынан кыһыгар, Мугудай нэһилиэтин дьаһалатын кассирыгар Сивцев Елена Дмитриевнага, кэргэнитгар, оолоругар, сиэннэригэр Мугудай нэһилиэтин дьаһалтата, кырдыаһтарын саһиэтэ, Маһаһаһы бөлүөлөгүн Арбаа түлбүгүн олохтоохтор, орто оһулаты, дьэсад, баһыһа, Сыһыһаан киини коллективтар.

-Күндүк саныр, ыттыгыр кырдыаһ убаһа, абаһа Сивцев Дмитрий Егорович өлбүтүн кэргэнитгар саһастарыгар Пелагея Ильиничнага, оолоругар, кийиниттаригар, сиэннэригэр Төһөтөн Александра, Самсон Сивцевтар, Фекла, Егор Сивцевтар, Чуралчытан Федора, Виктор Седельцевтар, Анастасия, Семен Посельскийтар, Анастасия, Дария Соловьевалар, Дьоккусайтан Лиза, Павел Сивцевтар, Юһээ Бүлүттэн Саргылаана, Виктор Федоровтар.

-Кырдыаһ убаһага Сивцев Дмитрий Егорович киһилэр кэчээрттэн туорабытынан кэргэнитгар саһастарыгар Пелагея Ильиничнага, оолоругар, адымийдэригэр, бырааттарыгар, балтыларыгар, сиэннэригэр Чуралчытан Сивцевтар.

-Күндү күтүттэрэ Сивцев Дмитрий Егорович олохтон туорабытынан кэргэнитгар адымийдэригэр Пелагея Ильиничнага, оолоругар, сиэннэригэр Мугудайтан Хоһотановтар, Короткилар, Оконешниковтар, Чуралчытан Неустроевтар.

-Күндүк саныр, тапталлаах абаһа, эһэлэр Сивцев Дмитрий Егорович күн сириттэн барытынан кэргэнитгар убаһыт саһастарыгар Пелагея Ильиничнага, оолоругар адымийдэригэр Еленага, Галинага, балтыларыгар Мусыга, Анушага, убаһа-рыгар, бырааттарыгар Ильяга, Димага, Ильяшага, кийиниттаригар Аксинага, Машага, дьирин кутурбаннар тэңгэ үлэһтэн, Чуралчытан, Намтан Половтар, Силиннар, Топтоуһаатар дьэ кэргэттэрэ.

-Күндүк саныр биргэ төрөөбүт убаһа, тыл, үлэ ветерана Сивцев Дмитрий Егорович үлүн ыарахан ыарыттан өлбүтүн кэргэнитгар Пелагея Ильиничнага, оолоругар, сиэннэригэр Дьиринтан Попов Илья Ильич.

-Күндү биргэ төрөөбүт убаһа, тыл, үлэ ветерана Сивцев Дмитрий Егорович өлбүтүн Дьирин бөлүөлөгүгэр оолор Попов Илья Ильич Чуралчытан Едрия, Михаил Коржениннар, Платоннар, Наталья, Владимир Коржениннар.

-Убаһаһылаах Сивцев Дмитрий Егорович киһилэр кэчээрттэн туорабытынан кэргэнитгар Пелагея Ильиничнага, уола Илья Дмитриевич дьэ кэргэнитгар, оолоругар, кийиниттаригар, сиэннэригэр Мария, Степан Ноговицыннар.

-Тапталлаах абаһа, тоһоно, эһэ Сивцев Дмитрий Егорович олохтон туорабытынан уолугар, биргэ үөрэммит дорулоругар Ильяга, киһи кэргэнитгар Аксинага, оолоругар, аһыһарын тэңгэ үлэһтэн, Мугудай орто оһулатын 1984 с. биргэ үрөһүн бүтэрибит.

Бүлү куорат олохторо

ШАМАЕВА Ульяна Андреевна

ылдыан өлбүтүн уолугар күтүттэригэр Юрий Михайловичка, кийинитгар адымийдэригэр, балтыларыгар Татьяна Егоровнага, бырааттарыгар Юрага, балтыларыгар Таяга дьирин кутурбаннар тирдэбит.

Аймактарга Афанасьевтар, Колосовтар, Левиннар, Сивцевтар, Ноговицын Е.Е., Ноговицыннар, Соловьева, Макаровтар, Пермиковтар, Протодьяконовтар.

Хайыаһы тэрийэччилэр: Саха Республикатын Правительства, улуус дьаһалтата, редакция. Хайыат сахалым тыһынан оптуорунуһука, чэппиэргэ, субуотага таһар. Хайыат индекса: 54907

«Сага олох» редакционный-издательской холбоһук. Оффетнай бэчээт. Саһаһына № 37. Тираж 2457. 01.04.2002 с. бэчээккэ бэрилиннэ.

Автор суругар эһилэр санаа редакция позициятыгар маһын сөп түбөһөр буолбатах. Суруһа ыһыллар чахчылар кырдыһаахтарыгар эһитиннэһин автор түс бэйэте сүгэр.

Редакторы солб. СЛЕПЦОВ А.М. ААДЫРЫСЫП: 678670, Чуралчы сал. Карл Маркс уул. 26 «а». ТЕЛЕФОННАРЫТ: редактор - 41-332, отделлар - 41-265. E-mailsanaoloh@churapsakharu